Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L, Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 274. Brașovŭ, Mercurĭ 14 (26) Decemvrie 1888.

Brașovŭ, 13 Decemvrie v.

In timpulŭ din urmă ḑiarele din România ne-a adusŭ scirea, că guvernulŭ românŭ se ocupă seriosŭ cu idea d'a face posibilă încheierea unui tractatŭ de comerciu între Austro-Ungaria și România.

Unŭ deputatŭ din camera română a și interpelatŭ guvernulŭ în privința sgomotelorŭ despre încheierea convenției din vorbă.

In ședința dela 9 (21) Decemvre a camerei deputațilorŭ din Bucurescĭ, ministrulŭ de esterne d-lŭ Carpŭ a rĕspunsŭ la interpelarea ce i-s'a adresatŭ guvernului, că întrevorbirile cu guvernulŭ austro-ungarŭ pentru încheiarea unei convențiunĭ pe basa propunerilorŭ guvernului trecutŭ alŭ d-lui I. Brătianu continuă si acum, dér că nu póte sci, când va sosi în Bucurescĭ rĕspunsulŭ definitiv alŭ guvernului austro-ungarŭ. D-lŭ Carpŭ ḑise că atâta scie, că greutatea principală zace în cestiunea esportului de vite din România în Austro-Ungaria și că, décă se va stabili o înțelegere asupra acestui punctŭ, atuncĭ nu va mai sta nicĭ o pedecă în calea încheierei convențiunii. Ministrulŭ românŭ încheià dicêndŭ, că convențiunea are sĕ conțină dispozițiunĭ convenabile pentru ambele state și guvernulŭ românŭ își va da silința sĕ încheià unŭ tratatŭ care sĕ corĕspundă condițiunilorŭ puse.

Incheierea unei convențiunĭ comerciale nu mai încape îndoială că-i este binevenită și guvernului austro-ungarŭ. Convingerea, că starea de rĕsboiu vamalŭ e păgubitóre ambelorŭ părțĭ, esistă și de o parte și de alta. Se pare că guvernulŭ ungurescŭ caută de rêndulŭ acesta sĕ se arate mai conciliantŭ dândŭ a se'nțelege că e dispusŭ a mai face unele concesiunĭ, în schimbulŭ unorŭ concesiunĭ ce le-ar face la rêndulŭ sĕu și guvernulŭ românŭ.

Ca unŭ semnŭ pentru disposițiunile conciliante ce domnescŭ în sînulŭ guvernului din Pesta în favórea încheiărei unei convențiunĭ comerciale se póte considera o ordinațiune recentă, ce a dat'o ministrulŭ ungurescŭ de agricultură, industriă și comerțŭ cu privire la importarea rîmătorilorŭ din România.

Institutele de carantină din Tulgheșŭ, Poiana sărată, Timișulŭ de susŭ, Branŭ, Turnu-roșu, Vulcanŭ și Orșova, apoi stațiunile de carantină din Ghimeșŭ, Buzĕu, Crasna, Șanțulŭ-vechiu și secțiunea de carantină din Brașovŭ au fostŭ încunosciințate că, întru câtŭ în România nu se ivescŭ bóle epidemice între vite, permite sĕ se impórte rîmătorĭ în fabricele ce esistă pe teritoriulŭ comitatelorŭ delà granița României, fără o deosebită încuviințare ministerială, sub condițiunea însĕ ca organele speciale respective ale institutelorŭ de carantină sĕ examineze starea sanitară a rîmătorilorŭ, ér certificatele că rîmătorii suntŭ sănĕtoșĭ și nu au mazăre orĭ linte, sĕ se arate primăriei comunale orĭ oficiului polițienescŭ respectiv, care vorŭ fi încunsciințate și de institutele de carantină. Autoritatea va avé apoi sĕ controleze tăerea rîmătorilorŭ amĕsuratŭ prescripțiunilorŭ.

Nu-i vorbă, multe petițiunĭ, din Ardealŭ mai cu sémă, s'au adresatŭ ministrului ungurescŭ de agricultură, comerțŭ și industriă, ca sĕ permită baremĭ sub condițiunile de mai susŭ importarea rîmătorilorŭ din România, fără ca sĕ le ia în sémă timpŭ îndelungatŭ. Când vedemŭ însĕ acum că ministrulŭ a găsitŭ cu cale sĕ dea ordinațiunea de mai susŭ, acésta se póte considera, cum amŭ ḑisŭ, ca unŭ semnŭ, că guvernulŭ ungurescŭ e dispusŭ a mai slăbi din oposițiunea sa în vederea încheiărei unei convențiunĭ comerciale.

Acéstă pornire spre împăciuire cu România în cestiunea raporturilorŭ comerciale era fórte multŭ de dorită. décă ținemŭ séma de situațiunea economică critică ce s'a creatu, în prima liniă Ardealului, din causa rĕsboiului vamalŭ.

Prin concesiunĭ reciproce s'ar pune capĕtŭ neajunsurilorŭ economice, arŭ înceta contrabandele și confiscările și într'o parte și într'alta, și s'ar da unei însemnate părțĭ din proporțiunea ambelorŭ state posibilitatea d'a scăpa de miseriile economice și d'a-șĭ acoperì trebuințele ce ḑilnicŭ i-se sporescŭ în urma greutățilorŭ ce i-le impunŭ cheltuelile enorme ale guvernelorŭ cu militarismulŭ de adĭ.

DIN AFARĂ.

Intr'o adunare mare ce s'a ținutŭ în cartierulŭ Limehouse din Londra, Mr. *Gladstone* își esprimà speranța, că Europa va rĕmâné și mai departe crutață de crise seriόse. Elŭ nu e de acordŭ cu Salisboury, că s'ar nasce pericule de rĕsboiu din causa mișcărilorŭ hiperzelóse ale popórelorŭ; vina la acésta o pórtă mai multŭ guvernele. Nu-i vorbă, *esistă pericule* în peninsula balcanică, anume în *Serbia*, dér și aci suntŭ vinovate înainte de tóte intrigele unorŭ puterĭ străine. Vorbitorulŭ speră, că Salisboury, în fața situațiunii din peninsula balcanică, se va purta cu prudență. Gladstone protestà apoi energicŭ în contra orĭ-cărei încercărĭ d'a se face cucerirĭ în *Sudanŭ*; nicĭ interesele engleze, nicĭ cele egiptene nu pretindŭ menținerea portului Suakim. In fine își desfășurà programulŭ sĕu cu privire la politica internă a Angliei, ale cărui puncte principale suntŭ: durata de trei anĭ a sesiunei parlamentului, predarea administrațiunei poliției din Londra în séma municipalității, instrucțiunea gratuită și separarea bisericei de către statŭ în Scoția și în Wales.

O Scrisóre din Berlinŭ către „Kölnische Zeitung“ *se ocupă de* Sir Robert *Morier, ambasadorulŭ englezŭ din Petersburgŭ.* Se ḑice adecă, că elŭ, pentru ura sa în contra Germanilorŭ, se bucură de o deosebită favóre în unele salóne și că după mórtea lordului Ampthiele a fostŭ refusatŭ de curtea din Berlinŭ ca ambasadorŭ, fiind-că preferința de care se bucura din partea părechei princiare de corónă ar fi esploatat'o în modŭ indiscretŭ. In 1870, când Moier era agentŭ diplomaticŭ englezŭ în Darmstadt, a încunosciințatŭ pe mareșalulŭ Bazaine despre înaintarea armatei germane peste Mosela.

Proiectele militare au fostŭ primite de *camera italiană*, după-ce comisiunea pentru armată, în urma deslușirilorŭ date de ministrulŭ de rĕsboiu, a raportatŭ, că din motive de bunăstare a statului și din considerare, că și celelalte state se înarméză, suntŭ necesare proiectele. Guvernulŭ a datŭ deslușirĭ și despre fortificațiunile dela Maddalena, dela Spezzia și dela granițele Alpilorŭ. Geneva, Neapole, Livorno și Palermo se vorŭ apĕra prin escadre nouĕ de torpilorĭ și pe cele mai principale căi ferate se va așeḑa unŭ alŭ doilea rêndŭ de șinĭ.

Camera francesă s'a ocupatŭ în ḑilele acestea cu *reforma legii militare.* După noua lege de recrutare timpulŭ serviciului ar fi sĕ se'mpartă astfelŭ: în armata activă 3 anĭ în locŭ de 5, în reservă 7 în locŭ de 4, în miliții 6 în locŭ de 5, în reserva milițiilorŭ 9 în locŭ de 6. Camera a hotărîtŭ, după desbaterea generală, sĕ trécă proiectulŭ de reformă în desbaterea specială.

„Osservatore Romano“ a publicatŭ o *adresă a episcopilorŭ Bavariei către Papa.* Adresa se ocupă cu situațiunea sfântului scaunŭ și cu cestiunea *dominațiunei lumescĭ.* In ea se ḑice: „De când a ajunsŭ în lume vestea nenorocită, că pa-

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Prelegerĭ ungurescĭ.

Deva, Noemvre 1888.

I

E ceva frumosŭ sĕ veḑĭ pe Ungurii șovinistŭ în foindu-se în penele naționale și ridicândŭ, de câte-orĭ li-se dă prilejŭ, trecutulŭ și presentulŭ națiunii lorŭ peste trecutulŭ și presentulŭ tuturorŭ celorlalte neamurĭ de pe rotogolulŭ pămêntului.

Lăudărosŭ este șovinistŭ Ungurulŭ din firea lui.

Ca sĕ te convingĭ despre acésta, n'ai decâtŭ sĕ te dimițĭ a discuta cu unŭ inteligentŭ maghiarŭ pe orĭ ce terenŭ alŭ vieții publice, și elŭ se va sfărma totŭ ca sĕ te împace cu ideea, că într'adevĕrŭ mare este în lume menirea lorŭ. Va trage asemĕnare între legile ungurescĭ și cele ale altorŭ națiunĭ și țĕrĭ, va scì elŭ de unde sĕ le pisce în interpretare, și'țĭ va documenta, că mai pre susŭ de tóte suntŭ cele luate de elŭ în apĕrare.

Totŭ astfelŭ îțĭ va arăta, că constituțiunea lorŭ este cea mai mare sprigini- tóre a libertății, pentru-că și Românulŭ, și Sasulŭ, și Slovaculŭ, ca și Ungurulŭ, în acéstă țéră *„națională“* póte sĕ'șĭ ridice casă din lemne românescĭ, săsĕscĭ orĭ slovăcescĭ, — póte sĕ mănânce pâne românéscă, săséscă, orĭ slovăcéscă (decumva executorii de dare i-au lăsat'o pe masă), — póte sĕ plătéscă dare cu banĭ muncițĭ românesce, săsesce orĭ slovăcesce, — póte și Românulŭ, și Sasulŭ, și Slovaculŭ și tóte celelalte naționalitățĭ, sĕ'șĭ ridice biserică și școlă națională-confesională, în carea sĕ cânte și propună fiecarele în limba sa propriă, — póte în fine, ba este chiar îndatoratŭ și Românulŭ ca și Ungurulŭ, sĕ fie soldatŭ și sĕ'șĭ apere țéra cu sacrificarea bunului și vieții sale: *și prin urmare tu nu ai sĕ te mai plângĭ, că ai fi mai puținŭ îndreptățitŭ, decâtŭ cum Ungurulŭ este!*

De vei cuteza totușĭ sĕ ḑicĭ, că nu-i tocmai așa, adecă că nu tocmai de o formă suntemŭ îndreptățițĭ cu toții, și ca argumentŭ îi vei aduce aminte de vorba, că unŭ Nemaghiarŭ, pre lângă totă cualificația recercată de lege, numai fórte cu anevoie și sub anumite grele condițiunĭ póte sĕ ajungă în posesiunea unui oficiu publicŭ onorificŭ, — se va scì elŭ scóte și de aci! Îțĭ va spune adecă, că *totŭ tu* eștĭ în rătăcire, și că nu cunoscĭ din destulŭ de bine împrejurările și ómenii acestei țĕrĭ.

„Au n'au și Românii“ — te va întreba — „unŭ membru în casa *magnațilorŭ?* Nu le este óre iertatŭ sĕ'șĭ alégă membri pentru casa deputaților, unde majoritatea numĕrului le asigură învingerea? Nu suntŭ óre judecătorĭ, notarĭ publicĭ, notarĭ cercualĭ și totŭ felulŭ de am*ploiațĭ*, carĭ după sânge aparținŭ neamului românescŭ? Nu'țĭ este iertatŭ sĕ o negĭ acésta, adevĕrŭ limpede fiindŭ! Că nu este tocmai mare numĕrulŭ acestora — ḑicețĭ D-vóstrĕ Românii — că guvernulŭ și națiunea ungurécă pórtă vina. Da! e adevĕratŭ, — numai câtŭ n'ar trebuì sĕ uitațĭ unŭ lucru, *că aicĭ, la noi,* mai multŭ dóră ca orĭ-unde se caută *după vrednicià! Celŭ vrednicŭ învinge și e prețuitŭ peste totŭ loculŭ!“*...

Dovadă despre acéstă vrednicià, atâtŭ de multŭ cercată în Ungaria, ne potŭ servì nouĕ Românilorŭ sute și sute de esemple. Vomŭ cita numai pe unulŭ:

In *Beiușŭ* este unŭ solgăbirău bunŭ patriotŭ, — sub a cărui mână se afla, acum câțĭva anĭ, unŭ notarŭ de naționalitateromână, *carele însĕ de dragulŭ nu-sciu-cuișĭ*-a pusŭ capĕtŭ ḑilelorŭ, împușcându-se în casa sa propriă. In loculŭ acestui notarŭ „fericitŭ“ din acéstă țéră „fericită“, au concuratŭ doi indivіḑĭ: unŭ Românŭ și unŭ Ungurŭ; celŭ dintâiu avea testimonii în virtutea cărora proba că a absolvatŭ *tóte* clasele gimnasiale și e cualificatŭ și pentru cariera de notarŭ; cestŭ din urmă avea testimoniulŭ *primei* clase gimnasiale, alte documente n'a creḑutŭ de lipsă sĕ'șĭ mai câștige, decâtŭ dóră că e Ungurŭ. Și la ce sĕ mai fi și umblatŭ după alte „flecurĭ“ de hârtii? Domnulŭ solgăbirĕu, tocmai fiindcă ținea și elŭ la principiulŭ că celŭ mai „vrednicŭ“ trebue alesŭ, a alesŭ pe Ungurŭ, ér Românulŭ, de a vrutŭ, s'a pututŭ așeḑa ca scriitorŭ la rivalulŭ sĕu mai „vrednicŭ“ decâtŭ elŭ!

In urma acestora va mai cuteza cineva sĕ-'șĭ ridice graiulŭ contra părerii emanate din gura inteligentului maghiarŭ de mai susŭ, că adecă, aicĭ la noi se caută după *vrednicià?*

De felulŭ acesta suntŭ argumentele cu carĭ bunulŭ patriotŭ voesce sĕ te capaciteze, că nu Ungurii, ci noi Nemaghiarii purtămŭ vina, că suntemŭ înlăturațĭ de pe tóte terenele onorificei vietĭ publice, —

trimoniulŭ lui Petru a fostŭ răpitŭ şi Roma ocupată de inimicĭ, păstorii ca şi turmele întregei lumĭ catolice n'au încetatŭ a jeli şi a condamna enorma încălcare a dreptului publicŭ. Reclamămŭ drepturile, libertatea şi dominaţiunea politică a sfântului Scaunŭ şi vomŭ lucra ca sĕ se restabiléscă" etc. In München a produsŭ unŭ efectŭ neplăcutŭ acéstă adresă. „Neueste Nachrichten" dă espresiune acestei neplăcerĭ.

După cum spune „Figaro", ministrulŭ italianŭ *Crispi* ar fi adresatŭ unŭ *cerculară*, în care atrage atenţiunea diplomaţiei italiane asupra *congreselorŭ catolice*, ce se ţinŭ *în tóte ţĕrile* şi care accentuéză *restabilirea puterei lumescĭ a Papei*. Crispi, atrăgêndŭ atenţiunea asupra importanţei acestei mişcărĭ, învită pe agenţii sĕi, sĕ declare puterilorŭ streine, că Italia voesce sĕ respecte legea de garanţiă, dér nu póte suferi aducerea pe tapetŭ a unei astfelŭ de cestiunĭ. Crispi doresce sĕ afle, ce *tractărĭ secrete* au pututŭ sĕ fiă cu singuraticele curţĭ în privinţa eventualei plecărĭ a Papei din Roma.

La scirea despre mórtea prinţului *Alexandru de Hessen*, tatălŭ fostului principe alŭ Bulgariei Alexandru de Battenberg, monarchulŭ Franciscŭ Iosifŭ a adresatŭ o telegramă, în care ḑice, că rĕposatulŭ prinţŭ i-a fostŭ unŭ amicŭ deopotrivă doveditŭ în tóte împrejurările. La îmormêntare a asistatŭ şi o deputaţiune militară rusă în frunte cu marii ducĭ Sergiu şi Pavelŭ, şi o deputaţiune din partea regimentului bulgarŭ I de liniă alŭ prinţului Alexandru de Battenberg. Guvernulŭ bulgarŭ şi principele Ferdinand au adresatŭ telegrame de condolenţă, ba principele şi o scrisóre către prinţulŭ Alexandru.

„Standard" publică textulŭ notelorŭ schimbate între ministrulŭ turcescŭ de esterne *Said-paşa* şi între ambasadorulŭ rusŭ din Constantinopolŭ d. *Nelidov* asupra plăţii *datoriei de rĕsboiu*. Tonulŭ ambelorŭ note rusescĭ dela 17 şi 27 Noemvre e fórte hotărîtŭ. In ele se ḑice între altele: „Esperienţele trecutului nu suntŭ de natură a inspira încredere în mĕsurile luate... Sperŭ, că rĕspunsurile D-vóstrĕ la întrebările mele se vorŭ afirma prin fapte." La fine se ḑice că, décă guvernulŭ osmanŭ n'ar întrebuinţa veniturile fluente ca sĕ împedece o întârḑiere în plăţĭ, încrederea cabinetului imperialŭ rusŭ în sinceritatea dorinţei Inaltei Porţĭ d'a plăti datoria de rĕsboiu, s'ar sgudui gravŭ." D-lŭ de Nelidov cere, ca o parte din noulŭ împrumutŭ sĕ se întrebuinţeze pentru plata datoriei de rĕsboiu.

„Reuter Office" anunţă din Teheran, că acolo nu se scie nimicŭ despre o *notă* aspră, ce *Rusia* ar fi adresat'o *Persiei*. Din contră Şahulŭ a primitŭ unele rĕspunsurĭ amicale din partea Ţarului la scrisorile ce i le-a trimisŭ în tómnă prin Hissenes-Saltaneh şi prin prinţulŭ Dolgoruky. Amêndouĕ scrisorile Ţarului conţinŭ asigurărĭ amicale şi bune dorinţe.

După o scire a lui „Times", guvernulŭ rusŭ ar fi descoperitŭ în *Armenia rusêscă* o reţea de reuniunĭ, organisate după modelulŭ „Italiei june" cu scopŭ de a lucra pentru dobêndirea independenţei Armeniei printr'o revoluţiune contra dominaţiunei rusescĭ. Membrii ai reuniunilorŭ suntŭ Armenii tinerĭ mai cultĭ.

Cu privire la *situaţiunea din Africa ostică* o telegramă din Zanzibar către „Times" raportéză, că în Kilva şi în Lindi (Vindi) s'au adunatŭ marĭ cete de indigenĭ, ca sĕ lupte în contra Germanilorŭ. In stradele Zanzibarului se 'ntêmplă în continuu turburărĭ din causa purtării funcţionarilorŭ germanĭ fără ocupaţiune. Directorulŭ generalŭ alŭ societăţii germane de plantaţiunĭ a plecatŭ repede în urma unei telegrame din Zanzibar către Europa.

SCIRILE ḐILEI.

In *rubrica defraudărilorŭ*, „Ellenzek" înregistréză cea mai nouă defraudare în sumă de aprópe 30,000 fl. Defraudatorulŭ este unŭ Evreu orĭ „patriotŭ" de cei noi din Verşeţŭ, cu numele Kohn Miksa. In calitatea sa de agentŭ alŭ firmei comerciale de bucate Landsberger şi Spitzer din Budapesta, primi dela acéstă firmă suma de 28.467 fl. 15 cr. cu scopulŭ ca sĕ cumpere bucate. Kohn primi banii, şi scrise numitei firme ca sĕ trimită după bucate, firma trimise, dér bucate ca'n palmă; pe Kohn ilŭ luară la rĕspundere, dér nu sciŭ sĕ-şĭ dea sémă despre ceea ce a făcutŭ cu banii. Acum jupânulŭ Kohn se află arestatŭ în Budapesta. La interogatoriu recunoscŭ, că a primitŭ banii, dér nu vré sĕ spună, că ce-a făcutŭ cu ei.

***

De câteva ḑile se află în Braşovŭ Părintele Archimandritŭ Dr. Ilarionŭ *Puşcariu* şi d-lŭ advocatŭ Dr. Ionŭ de *Preda*, însărcinaţĭ fiindŭ de consistoriulŭ metropolitanŭ din Sibiiu ca sĕ examineze şi sĕ resolve unele afacerĭ la biserica sf. Neculae din Scheiu.

***

Din Pojunŭ se telegrafiază, că ḑiarului *„Schwarzgelb"* din Viena *i-s'a interḑisŭ* intrarea în Ungaria, Croaţia şi Slavonia.

***

Cu ocasiunea sĕrbătorilorŭ Crăciunului, au fostŭ înaintaţĭ la gradulŭ de *sublocotenenţĭ în reserva infanteriei:* cadeţii (locţiitorii de oficerŭ) în reservă Traianŭ *Moşoiu*, Dominicŭ *Raţŭ*, Teodorŭ *Covrigŭ*, Alexandru *Farcaşŭ*, Vincenţiu *Beranŭ*, Lazarŭ *Manoilovicĭ*, Alexandru *Loria*, Ionŭ *Davidŭ*, Emilŭ *Stégu*, Teodorŭ *Popoviciu*, Michailŭ *Mitrofanovicĭ*, Dionisie *Ţiriacŭ*, George *Popescu*, Neculae *Zurcanŭ*.

***

D-lŭ *Tuliu Roşiescu*, fiiulŭ fostului protopopŭ românŭ gr. or. din Cluşiu, este numitŭ parochŭ şi protopopŭ provisorŭ în loculŭ rĕposatului sĕu tată.

***

In *Birghişŭ* au fostŭ până la 20 Decemvre n. 48 bolnavĭ de vĕrsatŭ, dintre carĭ 1 a muritŭ, 3 s'au vindecatŭ, 44 au rĕmasŭ în tratare medicală. In *Pianulŭ românŭ* au fostŭ 6 bolnavĭ de vĕrsatŭ negru, 2 au muritŭ, 4 se află în tratare. In *Făgăraşŭ* s'au bolnăvitŭ 10 copii, în *Sinna* 50 copii, în *Zager* 15 persóne.

***

Camera de comerciu şi industriă din Braşovŭ s'a constituitŭ astfelŭ: preşedinte a fostŭ alesŭ Iosef *Dük*, vicepreşedinte alŭ secţiei comerciale Adolf *Hessheimer*, vicepreşedinte alŭ secţiei industriale Gustav *Eitel*.

***

In urma unei ordinaţiunĭ a ministrului unguresců de finanţe, *paşapórtele de vite* ce suntŭ aḑĭ în folosinţă se vorŭ scóte din circulaţiă cu ḑiua de 31 Decemvre şi se vorŭ înlocui cu altele nouĕ, provĕḑute cu timbru de 3 şi 5 cr.

***

După o statistică făcută de *sf. Sinodŭ alŭ României* cu ocasiunea pregătirii proiectului de lege pentru îmbunĕtăţirea stării preoţilorŭ de mirŭ, s'a constatatŭ, că în tótă ţéra suntŭ 4683 preoţii de mirŭ şi 123 diaconĭ, afară de preoţĭ aflaţĭ în serviciulŭ mănăstirilorŭ şi schiturilorŭ de maicĭ.

***

La *Academia română* d. V. A. Urechiă a cetitŭ în şedinţa de Vinerĭ în sĕptĕmâna trecută fórte interesante documente, dovedindŭ cum se făceau în secolulŭ din urmă şi până la 1825 legile de *Moratoriu*, adecă de amânare legală a plăţii datoriilorŭ dintre particularĭ.

Vederile deputaţilorŭ Grünwald Béla şi Ludovic Mocsáry asupra cestiunei naţionalităţilor.

(Estrasŭ din capitolulŭ XI alŭ opului „A régi magyar nemes", scrisŭ de d-lŭ Ludovicŭ Mocsáry)

(Urmare.)

Dér orĭ cu câtă încredere în sine, şi prin urmare cu unŭ felŭ de linişte, primescŭ Nemaghiarii dispoşiţiunile luate în scopulŭ înaintării *maghiarisării* în genere, pentru aceea însĕ, lucru natural, ce e ofensătorŭ, ofensătorŭ rĕmâne şi face sĕ crescă acelŭ capitalŭ alŭ nemulţămirii, care, până când stă pe base reale, *face imposibilă în acéstă ţéră restabilirea bunelorŭ relaţiunĭ şi nenccţată ţine atêrnată de-asupra capului nostru, ca şi o sabiă a lui Damocle, posibilitatea intrevenirei celorŭ mai periculóse încurcăturĭ.*

De aceea sĕ abḑicemŭ câtŭ mai curêndŭ de speranţa, că vomŭ puté maghiarisa pe tóte naţionalităţile aflătóre în acéstă patriă şi sĕ facemŭ o astfelŭ de politică, care corĕspunde împrejurărilorŭ nóstre. Sĕ recunóscemŭ, că în patria acésta pe lângă Maghiarime, care pórtă rolulŭ conducĕtorŭ, se află şi astfelŭ de *naţionalităţĭ, carĭ dispunŭ de unŭ sentimentŭ naţionalŭ deplinŭ desvoltatŭ şi pe carĭ din astă causă e cu neputinţă a-le abate dela naţionalitatea lorŭ.* O politică naţională cu devisa „unŭ statŭ, o naţionalitate", nu e potrivită pentru împrejurările nóstre; noi ar trebui sĕ fimŭ cei din urmă între cei carĭ anunţă acea ideă de naţionalitate, ce figuréză ca ideiă dominantă a seculului alŭ XIX-lea şi care, după cum ḑice Grünwald Bela, desmembréză statele esistente, — căcĭ *ascuţişulŭ acesteia se întórce asupra nóstră.* Datorinţa nóstră este sĕ ţinemŭ la principiulŭ, că omenimea seculului alŭ XIX-lea nu trăesce numai din naţionalitate şi că se află şi afară de naţionalitate destule interese, carĭ suntŭ în stare sĕ unéscă pe ómenĭ într'o viéţă comună de statŭ.

Nu-i vorba de-aceea, că ce-i mai bine. Fără'ndoiélă, mai uşorŭ le este acelorŭ naţiunĭ, în alŭ cărora sînŭ nu esistă diferenţe de naţionalitate. Orĭ-câtŭ de marĭ arŭ fi însĕ avantagiele unorŭ asemenĭ situaţiunĭ, a risca totulŭ pentru ele nu este ertatŭ, nu este ertatŭ mai virtosŭ acolo, unde *imposibilitatea sĕvêrşirei lucrului este evidentă.* Décă în urma urmelorŭ vremŭ cu orĭ-ce preţŭ sĕ începem odiscuţiune academică privitóre la *„fundamentŭ"*, décă e vorba sĕ căutămŭ fundamentŭ atuncĭ, când deja edificiulŭ esistă şi încă esistă de multŭ timpŭ şi, orĭ este fundamentulŭ bunŭ, orĭ nu, a împinge însĕ edificiulŭ de pe elŭ pe maḑére nu e cu putinţă: atuncĭ în astfelŭ de ţĕrĭ trebue sĕ i-se creeze vieţei de statŭ altfelŭ de fundamente şi nu cum este acela, după care statulŭ „este forma în care o naţiune trăesce şi se desvóltă după propria ei individualitate."

Naţiunea maghiară trăesce şi se desvóltă în acestŭ statŭ ca individualitate naţională, îi şi dă acestui statŭ timbrulŭ individualităţii sale, dér în interiorulŭ acelei forme trebue sĕ li-se dea locŭ şi celoralalte naţionalităţĭ şi susŭ ḑisa viéţă şi că într'o formă se cumpĕnesce la noi dreptatea, pĕcatulŭ e numai, că „nu dispunemŭ" şi noi de destui bărbaţĭ „vrednicĭ"!

Tóte aceste le poţĭ auḑi disputândŭ cu şovinistulŭ ce pretinde a fi omŭ deşteptŭ, cu vederĭ largĭ şi clare, dér mai pre susŭ de tóte bunŭ „patriotŭ"!

De s'ar mărgini însĕ lăţirea acestorŭ felŭ de ideinumai între ómenii crescuţĭ, şi numai vorbirile din cercurĭ amicale, beţia şovinisticănu s'ar părétotuşĭ atâtŭ de înspăimântătóre Dér ce e mai rĕu, propaganda acéstă se face în ḑiua de aḑĭ până şi acolo, unde numai sciinţa limpede şi rece ar trebui sĕ'şĭ afle lăcaşulŭ — în *şcólă!*

Urmăresce numai *pe cei mai bunĭ* profesorĭ ai aşeḑămintelorŭ unguresci de învĕţĕmêntŭ, şi te vei încredinţa, că şi din *şcólă*, din acestŭ neîntinatŭ altarŭ consacratŭ şciinţelorŭ, şoviniştii au făcutŭ aştăḑĭ, celŭ puţinŭ în parte, unŭ felŭ de *„institutŭ de propaganda fide"* a lorŭ!...

La tóte aşeḑămintele de învĕţămêntŭ ale tuturorŭ neamurilor, dai peste ómenĭ, carĭ au fostŭ dăruiţĭ de fire cu unŭ sistemŭ cerebralŭ şi unŭ creerŭ sănĕtosŭ, şi cărora prin urmare le este dată posibilitatea a se ridica şi distinge mai multŭ ca alţĭ muritorĭ în virtutea noţiunilorŭ lorŭ multe, bine abstracte şi bine precisate, — şi carĭ privindŭ lumea cu lucrurile din ea, prin ocheanulŭ acestorŭ clare noţiunĭ, potŭ fi de netăgăduitŭ folosŭ societăţii în mijloculŭ căreia se învêrtescŭ, cu atâtŭ însĕ mai de folosŭ tinerei generaţiunĭ încredinţate lorŭ spre educare.

Scurtŭ, aceştia suntŭ ómenii cu minte ageră cu carĭ întêlnindu-te pe terenulŭ curatŭ şciinţificŭ, te încredinţezĭ că bine este cristalisată şciinţa în creerulŭ lorŭ; — *ér ómenii şciinţei suntŭ de regulă iubitorii dreptăţii şi adevĕrului, căcĭ după dreptate şi adevĕrŭ scrutéză sciinţele.*

Acésta este o regulă a firei, ear dela regulele firei puţine abaterĭ se potŭ observa.

Şoviniştii suntŭ şi ei ómenĭ, îşĭ au şi ei aşeḑămintele lorŭ de învăţĕmêntŭ, la carĭ ca şi la ale altorŭ popóră daĭ peste ómenĭ de şciinţă, ómenĭ cu vederĭ largĭ şi clare pe terenulŭ purŭ sciinţificŭ, — dér totuşĭ, totuşĭ! par'că firea şi-a călcatŭ legea, şi pe şovinistulŭ ungurŭ l'a făcutŭ ceva mai deosebitŭ ca pe altă lume!

Eu, ca omŭ de şciinţă, îndeletnicindu-mĕ în viéţă aprópe exclusivŭ numai cu dreptatea şi cu adevĕrurile aceleia, lucru firescŭ, că tótă natura mea se vede aplicată spre dreptate şi adevĕrŭ. Poţĭ observa acestŭ lucru la totŭ omulŭ adevĕratŭ şciinţificŭ. Când ţi-se întêmplă sĕ veḑĭ şi pe unŭ astfelŭ de bărbatŭ, pogorându-se din înaltele lui sfere *ideale*, şi luândŭ parte la frecările *realei* vieţĭ sociale, pe acela tot-déuna, decumva nisce interese meschine n'au ajunsŭ sĕ-l predomnéscă, ilŭ veḑĭ stândŭ pe partea unde adevĕratulŭ adevĕrŭ gravitéză, şi luptă ca acelŭ adevĕrŭ sĕ să biruitorŭ, — *îndeletnicitŭ fiindŭ elŭ cu dreptatea şi cu adevĕrulŭ din profesionala lui ocupaţiune.*

Nu totŭ astfelŭ stă lucrulŭ şi cu şovinistulŭ ungurŭ! Pe elŭ, cum ḑiceamŭ mai nainte, l'a făcutŭ firea mai deosebitŭ ca pe altă lume! Chiar şi acelŭ bărbatŭ maghiarŭ, care pe terenulŭ şciinţei e vrednicŭ de tótă lauda, ba póte fi chiar admiratŭ când scrutéză după adevĕrurile aceleia, sciindŭ frumosŭ sĕ dea de urma lorŭ, — pe terenulŭ posomorîtei realităţĭ nu'lŭ mai veḑĭ purtândŭ în inimă timbrulŭ acelei şi iubirĭ de dreptate, ci răpitŭ de pătimaşele valurĭ ale şovinismului, respective fanatismului naţionalŭ, elŭ pare a nu fi cunoscutŭ de cândŭ e, şi a nu cunósce nicĭ după nume măcarŭ, ce va sĕ ḑică *dreptate* şi *adevĕrŭ*.

In casulŭ acesta elŭ este orbitŭ; ocheanulŭ clarŭ alŭ lui de pe terenulŭ sciinţei pare înpăinginatŭ; inima lui este închisă pentru orĭ-ce şóptă a adevĕratei *consciinţe*, carea nu minte nicĭ când, ci mereu îţĭ strigă *„ce ţie nuţĭ place, altuia nu face!"* Glasulŭ celui ce strigă în pustiă. Inima, ale cărei porţĭ acelŭ graiu sfântŭ voesce sĕ le deschidă, este închisă cu nouă-ḑecĭ-şi-nouă de lăcate, póte acelŭ glasŭ sĕ totŭ strige din afară, cei din lăuntru *nu vréu* sĕ-'lŭ auḑă!

Profesorulŭ ungurŭ, luândŭ sémă că are şi ascultătorĭ de naţionalitate nemaghiarĭ, se abate *ore întregĭ* dela adevĕratulŭ sĕu obiectŭ de propunere, tractândŭ cestiunĭ purŭ naţionale; ér folosindu-se de sciinţa şi autoritatea sa, precum şi de nematuritatea minţii elevilorŭ sĕi, scie elŭ cum se desfăşură lucrurile, ca de o parte sĕ deştepte în tinerimea maghiară dispreţŭ faţă de totŭ ceea-ce e streinŭ, sĕ stirnéscă unŭ astfelŭ de sentimentŭ, câtŭ sĕ se ruşineze că nu facŭ şi ei parte din „naţiunea acea plină de gloriă", din care propunĕtorulŭ face parte. (Va urma.)

individuală nu este ertată a o 'nțelege așa, ca și cum aicĭ n'ar avé altulŭ dreptŭ la viéță și desvoltare, ci póte celŭ multŭ sĕ fiă tolerată, dér și acésta toleranță este pusă de cuiu, de vreme ce unitatea de statŭ pretinde ca într'unŭ statŭ sĕ fiă numai o naționalitate.

O astfeliu de politică națională esclusivă nu póte sĕ servéscă de basă statului maghiarŭ. Basa de esistență a statului maghiarŭ nu póte fi alta, decâtŭ convingerea comună a tuturorŭ naționalitățilorŭ de aicĭ, că mai bine este a viețui în acest statŭ, decât a se despărți unele de altele și a se espune la un viitor nesigurŭ; mai bine este a rĕmâné aci, pe lângă tóte că aicĭ nu póte omulŭ sĕ se bucure așa îndeajunsŭ de avantagiele naționale, ca într'unŭ statŭ naționalŭ în înțelesulŭ deplinŭ alŭ cuvântului, și pe lângă tóte că aicĭ trebue sĕ se lase supramația unei alte naționalitățĭ. Convingerea acésta o susține firésca alipire față cu acelŭ *status quo*, ce-șĭ are rădĕcinile sale în istoriă; o susține patriotismulŭ, acelŭ sentimentŭ ce se înrădĕcinéză în sînulŭ cetățénului tocmai așa de naturalŭ, precum se înrădĕcinéză în sînulŭ copilului atracțiunea față cu vétră familiară; o confirmă plăcerea, ce o ofere libertatea și traiulŭ bunŭ, fiind-că *este unulŭ din cele mai principale postulate ale libertății, ca nimenea sĕ nu fiă restrînsŭ în desvoltarea și dragostea privitóre la naționalitatea lui*, și în acésta marginile le determină numai indigințele unității organismului de statŭ și ale bunei conlucrărĭ ce pe toțĭ de-opotrivă îi interesézá.

Acésta este ceea ce se împotrivesce principiului de maghiarisare, pe care îlŭ aflămŭ în cartea lui Grünvald Bela. Acésta este politica corĕspundĕtóre raporturilorŭ esistente, cealaltă *țintesce la unŭ scopŭ nerealisabilŭ și în tendința ei spre acelŭ scopŭ nerealisabilŭ rischéză totulŭ.*

(Va urma).

Intêmplări diferite.

Furtŭ. Birtașului Ioh. Mantsch din suburbiulŭ Brașovului Blumĕna i-a furatŭ ḑilerulŭ Stanislau Pengler din Rădăuțĭ unŭ césŭ de aurŭ remontoir cu lanțŭ de nichelŭ, unŭ césŭ de pĕrete, unŭ bricégŭ și unŭ portofoliu cu 20 fl. Hoțulŭ a fostŭ arestatŭ.

Epurĭ confiscațĭ. Erĭ a confiscatŭ poliția din Brașovŭ 6 epurĭ, fiind-că vênḑĕtorulŭ n'a putută arĕta certificatulŭ de proveniență precum e prescrisŭ.

Incercare de sinucidere. Unŭ gefreiter (fruntașŭ) G. K. dela regimentulŭ 31 de liniă din Sibiiu s'a împușcat în pept rănindu-se de mórte. Motivulŭ e, că gefreiterulŭ avea sĕ fiă arestatŭ în arestulŭ garnisónei pentru insubordinațiune.

Sĕlbătăciile gendarmilorŭ în Chevereșul-mare

Ĕtă cum descrie „Luminătorul" cele petrecute în Chevereșul-mare, despre care amŭ vorbitŭ în numĕrulŭ de erĭ alŭ „Gazetei":

Poporulŭ din Cheverișulŭ-mare este unŭ poporŭ blândŭ, lucrătorŭ, neprocesualnicŭ — bunuțŭ de totŭ, cum se ḑice. Peste acestea „patrioticŭ" până dincolo. A avutŭ notariu *patrioticŭ*, carele a suptŭ cum i-a plăcutŭ; în acéstă virtute patriotică a sa a rivalisatŭ cu ceĭ mai distinșĭ „patrioțĭ" de calibrulŭ modernŭ alŭ lui Kokan." —

Popă „patriotŭ", dascălŭ „patriotŭ", ... a străbătutŭ nicĭ pentru lumea tótă unŭ esemplarŭ măcar din „Luminătorulŭ" séu din altă fóiă *națională-politică*, în numita comună; deputatŭ dietalŭ „patriotŭ", cu unŭ cuvêntŭ: comună și poporŭ „patrioticĭ" din creștetŭ până în tălpe.

Dér totușĭ, *setea* după sângele lorŭ a fostŭ mare între „patrioții" de altă limbă.

Astfeliu s'a întêmplatŭ. că conducĕtorulŭ gendarmeriei locale, cu numele Emerio *Kuszli*, se amestecă și în trebile interne ale comunei și se observa, că pretinde ca judele comunalŭ (primarulŭ) sĕ i se subordineze; cu astfelŭ de scopŭ a mersŭ numitulŭ gendarmŭ în Vinerea trecută (în 15 Dec. n.) la casa comunală fără causă. Aci au venitŭ unii ómenĭ sĕ céră pașapórte de vite, ca sĕ le ducă la têrgŭ. Aceștĭ ómenĭ n'au manifestatŭ nicĭ o purtare punibilă; cu tóte acestea gendarmulŭ, în presența antistiei, îi ia la óre-care interogatoriu, și-i pălmuesce. Ómenii pălmuițĭ, tacŭ; unŭ juratŭ însĕ intervine și soméză pe „domnulŭ Führer" ca sĕ dea pace ómenilorŭ. D-lŭ Führer rade însĕ și juratului o palmă bună. Juratulŭ se plânge la judele comunalŭ, éră judele îndrumă pe gendarmŭ la ordine. Acu gendarmulŭ s'a înfuriatŭ, alérgă la casarma sa, își ia unŭ colegŭ, se înarméză și revine la casa comunală. Judele com. și cei pălmuițĭ, și servitorii com. se aflau presențĭ dér închiară ușa. Gendarmulŭ sparge mai ântêiu ferêstra, se încércă a împușca pe ferêstră între ómenĭ, dér vede că nu póte, decĭ sparge ușa, intră, pune pușca la ochiu și trage asupra judelui, dér, împinsŭ de alții, vulneréză, însĕ nu omóră pe jude. Acum ómenii se aruncară asupra gendarmilorŭ, îi desarmară, luându-le puscile, baionetele și săbiile, și pe urmă li se mai dedură — precum se dă cu socotéla — nisce ghioldurĭ pe sub cóste, după astea îi aruncară rușinațĭ la stradă.

Acéstă desarmare și batjocură aduse pe gendarmĭ în turbare. Alergară de nou la casarmă, de nou se înarmară, luară munițiune mai multă și plecară de nou spre casa comunală; într'acestea la casa comunală se adunase mai multŭ poporŭ; clopotele bisericei și „doba" alarmaseră pe sĕtenĭ. Gendarmii, vĕḑêndŭ poporulŭ adunatŭ, deja la o depărtare de 2—300 de pașĭ strigară cătră poporŭ sĕ se resfire. Poporulŭ sta loculuĭ. Gendarmii începŭ a pușca asupra poporului, ér poporulŭ — le rĕspunde trăgêndŭ cu puscile „cucerite" dela gendarmĭ. Acum „voinicosulŭ" *Kuszli* vĕḑŭ că nu e glumă, o tuli la fugă; unŭ glonțŭ însĕ trimisŭ din gremiu îlŭ lovi chiar în céfă astfeliu că la momentŭ căḑŭ și rĕmase mortŭ. Celalaltŭ gendarmŭ fù prinsŭ și greu bătutŭ. Cu atâta s'a finitŭ lupta, a întratŭ liniștea, ómenii s'au dusŭ acasă. Nóptea a ajunsŭ altă patrolă de gendarmĭ, 5 la numĕrŭ, recvirațĭ dela *Sacoșulŭ Unguresců*. Aceștia au internatŭ pe judele comunalŭ, și încă pe 3—4 „slujbașĭ comunalĭ" și mi ți-i-au luatŭ la tortură și la bătaiă. Judelui comunalŭ, omŭ peste 55 de anĭ, i-au smulsŭ apróре toțĭ perii din capŭ; l'au descultatŭ, i-au băgatŭ picióreie în apă rece și pe urmă l'au bătutŭ la talpe (turcesce, cum se cade! Red.) până totŭ l'au sângeratŭ; după asta l'au preumblatŭ cu picióreie ude și sângerate prin năsipŭ, de s'a opritŭ scurgerea de sânge și s'a formatŭ unŭ feliu de tină, ca sĕ nu se observe violările. — Abia în vĕrsatulŭ zorilorŭ s'au făcutŭ gendarmii nevĕḑuțĭ și torturații scăpațĭ. — In decursulŭ împușcăturilorŭ reciproce gendarmii au vulneratŭ pe mai mulțĭ din poporŭ; unulŭ a și espiatŭ erĭ.

Cercetarea actului decurge, — vomŭ vedé ce ne va descoperi ea, de cumva va eși la lumina — întru lauda și mărirea onoratei nóstre stăpânirĭ!

Din camerile române.

D-lŭ ministru *P. P. Carpŭ* depuse unŭ proiectŭ de lege prin care cerŭ sĕ se voteze un credit de 40,000 lei ce s'au cheltuitŭ cu delimitarea granițelorŭ române cu cele austro-ungare.

D-lŭ deputatŭ *Dr. Severeanu* interpeléză guvernulŭ, de ce nu ordonuesce o anchetă în privința celorŭ întâmplate în ḑiua de 5 Septemvre 1886, cu ocasiunea devastărilorŭ dela redacțiunile ḑiarelorŭ: „Epoca", „România" și „l'Indépendance Roumaine." — S'a comunicat ministeriului.

D-lŭ deputatŭ *Micescu* întrébă guvernulŭ, décă va propune în acéstă sesiune unŭ proiectŭ de lege, care tinde la îmbunĕtățirea clerului mireanŭ.

D-lŭ deputatŭ *G. Panu* cerŭ din nou dosarele și rapórtele militare în privința rĕscólei sĕtenilorŭ, cărĭ suntŭ strictŭ necesare pentru desvoltarea interpelațiunei ce a anunțat-o. — S'a luatŭ actŭ despre acésta.

D-lŭ deputatŭ *Adamescu* își desvoltă interpelarea s'a anunțată în sĕptĕmâna trecută relativă la despăgubirile ce trebue sĕ se dea locuitorilorŭ din Podolenĭ, județulŭ Neamțu, pentru espropriările ce s'au făcutŭ în anulŭ 1882, cu ocasiunea construcției liniei Peatra Bacău. Ḑice că dênșii au rĕmasŭ săracĭ în urma luărei pămêntului dela dênșii pentru calea ferată.

D-lŭ *Al. Marghilomanŭ*, ministru lucrărilorŭ publice, rĕspunḑêndŭ d-lui Adamescu ḑice, că statulŭ nu e de locŭ de vină décă aceste despăgubirĭ nu s'au făcutŭ până acum, căcĭ după constituțiă nu se póte acorda despăgubirea în banĭ, ci numai în pămêntŭ. S'a trimisŭ o comisiune, care sĕ dea țĕranilorŭ pămêntŭ, ei însĕ n'au vrutŭ sĕ priméscă terenulŭ ce li s'a oferitŭ, ci cereau despăgubirea în banĭ. Dela 1882, acéstă cestiă se tărăgănéză până aḑĭ. Ĕtă anume pentru ce nu s'a luatŭ nicĭ o hotărîre până acuma. Cererile sĕtenilorŭ suntŭ fórte legitime și d. Adamescu este în dreptŭ a cere ca acéstă cestiă sĕ fiă transată câtŭ sĕ póte de curêndŭ. Dér ea nu póte fi terminată de câtŭ prin unŭ proiectŭ de lege.

D-lŭ deputatŭ *I. Rădulescu* a depusŭ o petițiune a mai multorŭ comercianțĭ din capitală, carĭ își esprimă dorința, ca guvernulŭ sĕ ia mĕsurĭ în potriva urcărei agiului.

D-lŭ *Menelau Ghermani*, ministru de finanțe, ḑice că guvernulŭ va lua mĕsurile necesare. La începutŭ va propune unŭ proiectŭ de lege pentru retragerea biletelorŭ hipotecare din circulațiă. (Aplause).

D-lŭ deputatŭ *C. C. Dobrescu* își desvoltă interpelarea în privința rĕscólei sĕtenilorŭ. Mișcarea țĕrănéscă nu'șĭ datoresce începutulŭ ei de acuma, ci încă demultŭ. Décă vĕ aduceți aminte, în anulŭ 1882, prin luna lui Martie, mai mulțĭ țĕranĭ au venitŭ la porțile Bucurescilorŭ, cu petițiunĭ subscrise de mai multe mii de sĕtenĭ din județele Ilfovŭ și Vlașca. Nu voiu sĕ discutŭ cea ce li-s'a rĕspunsŭ atuncĭ de cătră guvernulŭ trecutŭ. Nemulțumirile au crescutŭ din ce în ce treptatŭ și mai multŭ și étă că s'au vĕḑutŭ resultatele rĕspunsului de atuncĭ datŭ sĕtenilorŭ.

Multe s'au făcutŭ pentru noi orășenii, dér fórte puținŭ pentru sĕtenĭ. Numai candidații de deputațĭ promitŭ multe și mĕrunte, marea cu sarea, când se presintă alegĕtorilorŭ. Și aci s'a întêmplat totŭ așa. La alegerile din Ianuarie trecutŭ, candidații guvernului și chiar și ceilalțĭ candidațĭ li-au promisŭ pămêntŭ și ér pămêntŭ. La Fulga este unŭ grecŭ numitŭ *Drossos* — căcĭ trebuia sĕ sciți că satele nóstre suntŭ inundate numai de grecĭ — care a luatŭ partea guvernului în alegerile trecute. Țĕranii îndĕrjițĭ în contra lui, au găsitŭ ocasiunea ca sĕ'șĭ rĕsbune, l'au luatŭ și l'au bătutŭ, la urmă l'au și aruncatŭ într'unŭ lacŭ. Imediatŭ prefectulŭ a și telegrafatŭ la Bucurescĭ, că la Fulga a isbucnitŭ o rescólă. Sosesce îndată armata și parchetulŭ. Sute de țĕranĭ suntŭ arestațĭ, și pentru ce? Pentru-că n'au voitŭ sĕ lase ca unŭ grecŭ sĕ se amestece în alegerile lorŭ. Nicĭ o devastare nu s'a făcutŭ, nicĭ unŭ omorŭ, afară de bătaia grecului Niculi Drossos și pentru acésta dênșii stau arestațĭ.

Trecêndŭ la mișcarea dela Ghergița, ḑice că sĕtenii s'au resculatŭ aci mai multŭ prin contagiunea celorlalte sate. Espune modulŭ cum mișcarea a pornitŭ. Losinca fiă-căruia a fostŭ pămêntŭ, „dați-ne pămêntŭ." Nicĭ unŭ omorŭ nu s'a făcutŭ, afară de spargerea gémurilorŭ dela casele proprietarului și dênșii stau arestațĭ pentru acésta. Arétă că țĕranii dela Gherghița au o posițiune destulŭ de tristă, că suntŭ fórte nemulțămițĭ din causă că li-s'a datŭ nisce pămêntŭ la o depărtare de nouă kilometri de satŭ, așa că dênșii își perdŭ mai multŭ timpulŭ.

Cetesce apoi unŭ memoriu, prin care se arĕtă modulŭ câtŭ de rĕu stăenii resculațĭ dela Fulga și dela Gherghița au fostŭ tratațĭ. Nu astfelŭ trebuia sĕ întêmpinațĭ pe țĕranii rĕsculațĭ.

Trecêndŭ la circulara ministeriului de justițiă, de astă primă-véră, se întrébă de ce instigatorii acestorŭ rescóle nu suntŭ arestațĭ? „România Liberă", organulŭ d-v., recunósce însașĭ într'unŭ numĕrŭ trecut, că Leonte Constantinescu este unulŭ din instigatorii rĕscólei. De ce nu este elŭ arestatŭ la Văcărescĭ? Singurŭ d. Th. Rosetti a ḑisŭ, că o mână străină e culpabilă în aceste mișcărĭ, de ce dér nimenea nu e arestatŭ din cei carĭ suntŭ adevĕrațĭ resculătorĭ?

D. Dobrescu mai arată, că una din causele principale ale rĕscólei este și amesteculŭ administrației în politică și mai cu sémă în alegerĭ. Sub-prefecții înainte de alegerĭ vinŭ și spunŭ alegĕtorilorŭ, că li-se vorŭ da pămênturĭ. Decĭ țĕranii au cerutŭ pămênturĭ și nu li-s'au datŭ. Pe urmă deputatulŭ colegiulŭ III de Prahova, d. Dobrescu, arată cum sătenii suntŭ exploatațĭ de proprietarĭ și de arêndașĭ, arată cum se fac tocmelele agricole. Incheiându-șĭ discursulŭ sĕu, d. Dobrescu cere amnestia tuturorŭ sătenilorŭ.

D-lŭ *Th. Rosetti*, primŭ-ministru, ḑice că mai înainte de a intra în fondulŭ cestiunei trebue sĕ atragă atențiunea tuturorŭ, că nimenea sĕ nu vorbéscă cu o așa ușurință de funcționarii administrației, căcĭ și dênșii merită respectulŭ nostru. Eu, ca capulŭ administrației, le iau apĕrarea, (Aplause). Intrândŭ în fondulŭ cestiunei, ḑice că nu alegerile au făcutŭ ca țĕranii sĕ se exaspereze și sĕ facă rĕscóle, ci basmele și fantasiile, ce i se vêră în capŭ și pe carĭ elŭ nu le póte judeca cu mintea lui cea simplă. Adevĕratele cause ale mișcărei sĕtenilorŭ, încheiă d. Rosetti, nu suntŭ acestea, ce le-a arĕtatŭ d. Dobrescu; cu o altă ocasiune le vomŭ arĕta pe cele adevĕrate.

S'au trimisŭ apoi la secțiunile respective mai multe cererĭ de pămêntŭ.

D-lŭ ministru *Ghermani* a depusŭ proiectulŭ de lege pentru retragerea din circulațiă a biletelorŭ hipotecare. (Aplause).

D-lŭ deputatŭ *Nădejde* își desvoltă interpelarea în privința rĕscólei țĕranilorŭ. Ḑice că cea dintêiu îndreptare este numirea unei anchete parlamentare, după cum a și cerutŭ d. Panu, ca sĕ se liniștéscă spiritele, și dênșii sĕ fiă convinșĭ, că mai esistă dreptate pentru dênșii în țéra românéscă. Alŭ doilea sĕ se naționaliseze solulŭ sĕ se dea moșiile statului la țĕranĭ. Noi socialiștii suntemŭ în contra proiectului guvernului, fiindŭ că elŭ e fórte restrînsŭ.

O altă îmbunĕtățire este și moralisarea funcționarilorŭ dela țéră, căcĭ dênșii își tacŭ de capŭ față cu țĕranii. Pe urmă legea tocmelilorŭ agricole trebue iarășĭ modificată și strictŭ aplicată. Legea șoselelorŭ trebue iarășĭ modificată, căcĭ nu e dréptă față cu sĕtenii. Ei suntŭ lovițĭ mai multŭ decâtŭ orĭ și ce clasă din țéră. Părerea nóstră e ca acéstă lege sĕ se desființeze și statulŭ sĕ ia în construcțiune șoselele ce mai suntŭ de făcutŭ.

(Va urma.)

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 25 Decemvre st. n. 1888.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.06	Vênd.	9.08
Argintŭ românescŭ .	„	9.—	„	9.05
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.58	„	9.60
Lire turcescĭ . . .	„	10.88	„	10.90
Imperialĭ	„	9.88	„	9.90
Galbinĭ	„	5.68	„	5·70
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	125.—	„	124.—
Discontulŭ	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 24 Decemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	101.80
Renta de hârtiă 5%	92.95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	144.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	98.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	117.20
Bonurĭ rurale ungare	103.75
Bonurĭ cu clasa de sortare	103.75
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Renta de hârtiă austriacă	81.80
Renta de argintŭ austriacă	82.65
Renta de aurŭ austriacă	109.90
Losurĭ din 1860	139.—
Acțiunile băncei austro-ungare . . .	876.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. .	304.—
Acțiunile băncei de creditŭ austr. .	307.60
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.74
Napoleon-d'orĭ	9.58
Mărcĭ 100 împ. germane	59.40
Londra 10 Livres sterlinge	121.30

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Nru 14571—1888

PUBLICAŢIUNE

referitóre la aşternerea fasiunilorŭ dărei de agonisitŭ de a III şi a IV classă a fasiunilorŭ dărei cametelorŭ după capitalŭ şi a fasiunilor după capitalele passive.

In urma ordinaţiunei inspectoratului de dare din 25 Octomvrie a. c. Nru. 18,266 se provócă, spre scopulŭ conscrierei şi mĕsurărei dărei pro 1889:

1. Toţĭ acei, carĭ aparţinŭ dărei de agonisitŭ de a 3-a clasă, şi anume: fabricanţĭ, comercianţĭ şi industriaşĭ, bancherĭ, medicĭ, advocaţĭ, ingínerĭ, arendatorĭ etc. peste totŭ acei, carĭ pórtă o profesiune educatóre de folosŭ, şi acei, carĭ după o astfelŭ de profesiune nu au plătitŭ dare cu ocasiunea mĕsurărei dărei pro 1887;

2. Toţĭ acei, carĭ aparţinŭ dărei de agonisitŭ de a 4-a clasă a cărorŭ salarŭ lunarŭ, pensiune, trece peste 40 fl., precum amploiaţĭ comunalĭ—eclesiasticĭ—de societăţĭ şi acei privaţĭ, preoţĭ, profesorĭ, învĕţătorĭ, comptabilĭ, cassarĭ etc.;

3. Toţĭ acei, carĭ au capitale date cu camătă;

4. In fine toţĭ acei, pe a cărorŭ realităţĭ zacŭ capitale cămătuite, — ca sĕ'şĭ procure fără întârdiere dela oficiolatulŭ orăşenescŭ de dare cólele pentru fasionarea dărei, reaşternândŭ la acelaşŭ oficiolatŭ fasiunile dărei de agonisitŭ de a 3-a şi 4-a classă, precum şi acele pentru darea cametelorŭ pentru capitalŭ, celŭ multŭ până în *15 Ianuarie 1889* şi acele pentru capitale passive până în *31 Ianuarie 1889.*

Fasiunile capitalelorŭ passive aşternute mai târdiu, şi anume celŭ multŭ până în *15 Februarie 1889* se primescŭ numai pe basa unei petiţiunĭ, carea va justifica motivulŭ întârdierei, — ca îndrumatóre la mĕsurarea aruncului generalŭ asupra dărei de venitŭ pro 1889; pe când acele aşternute după 15 Februarie 1889, nu se vorŭ considera de felŭ.

Aşternerea fasiunilorŭ capitalelorŭ passive, carea are sĕ resulte în fiă-care anŭ, îndată ce la mĕsurarea aruncului generalŭ asupra dărei de venitŭ se pretinde de către acelŭ supusŭ dărei ca sĕ se ia în consideraţiune îngreunarea realităţilorŭ, — se atestă fiecărei partide prin unŭ atestatŭ estradatŭ de oficiolatulŭ orăşenescŭ de dare provĕdutŭ cu datulŭ, cu subscrierea respectivului amploiatŭ de dare şi cu sigilulŭ oficiosŭ; acestŭ atestatŭ valoréză ca singurŭ documentŭ pentru partidă asupra aşternerei fasiunei pentru capitalele passive.

Acele partide, carĭ pentru sumele ce zacŭ pe realităţile lorŭ, solvescŭ pe lângă cametele pentru capitale şi cuote pentru amortisaţiunea capitalelorŭ, au ca se inducă în fasiune atâtŭ suma pe care o-au datoratŭ la începutŭ, câtŭ şi suma, carea în decursulŭ timpului s'a solvitŭ prin amortisărĭ séu rate din datoria primordială; în fine au ca sĕ amintéscă şi carnetele, carĭ le solvescŭ creditorului anualminte pentru capitalŭ.

Braşovŭ, 20 Decemvrie 1888.

34 M,3—1 **Magistratulŭ orăşenescŭ.**

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI"

se potŭ face cu începerea dela 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ. mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
„ şése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ şése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugăm pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţĭ, că mai avemŭ din anii trecuţĭ numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei", precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

Administraţ. „Gaz. Trans."

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕşel			4.58	6.38
Cluşiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriş	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiuşŭ	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blaşiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copşa mică	4.09			2.19
Mediaşŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighişóra	5.45			3.59
Haşfalĕu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Braşovŭ	9.45			9.52
	1.55			
Timişŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelleratŭ	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timişŭ			1.45	
Braşovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apaţa	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Haşfalĕu	8.36		10.24	
Sighişóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediaşŭ	10.37		11.47	
Copşa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blaşiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiuşŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vinţulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirişŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Cluşiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădăşelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireşŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovaţŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulişŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bêrzava		6.28	7.55
Soborşinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad..		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăştia		11.09	11.37
Şibotŭ		11.39	12.—
Vinţulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiuşŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vinţulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Şibotŭ	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborşinŭ	5.30	8.46	
Bêrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulişu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaţ	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Haţegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Baniţa	11.50	6.40
Petroşenĭ	12.30	7.12

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	9.36	4.26
Baniţa	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Haţegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timişóra	9.12	9.02

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişŭ	8.50	3.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	5.38
Sighişóra	9.16

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică		2.29	4.35
Şeica mare		3.02	5.05
Lómneşŭ		3.46	5.46
Ocna		4.18	6.17
Sibiiu		4.42	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu		8.50	10.—
Ocna		9.17	10.24
Lómneşŭ		9.45	10.50
Şeica mare		10.20	11.20
Copşa-mică		10.49	11.45

Cucerdea-Oşorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheţa	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Miraşteu	5.21	12.36	5.53
Oşorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oşorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Miraşteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.51	2.02	12.06
Cheţa	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Uniedóra

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.40
Ţagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistriţa	——

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	——
Ţagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murĕşŭ-Ludoşŭ	1.11

Notă: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ